

Schultheisz Kálmán

A képen a nagyapám [Schultheisz Kálmán] látható a 'Vasas' szaktársakkal. A felvétel a Városligetben készült, valamikor az 1900-as években. A jobb szélén ül nagyapám. 1906-ban lett tagja a szakszervezetnek. Ebben az időben, azt hiszem, divat volt, és hasznos is volt, ha valaki szervezett munkás. Azt nem tudom, hogy ez a tagság miből állt, de azt tudom, hogy időnként találkoztak, és mint ezen a képen is látható, összeszokott társaságról volt szó. A nagyapám 1877-ben született Zsámbékon, és hatvanhét éves korában halt meg, 1945-ben Budapesten. Vízvezeték-szerelőnek tanult, és ha éppen volt munkája, akkor azzal foglalkozott. A nagypapa nem dolgozott egy helyen. Tehát úgy, hogy reggel bemegy, este hazajön. Időszakosan volt csak munkája. Volt egy rokonféleség, olyan távoli rokon, akinek az Elemér utcában volt egy bádogosműhelye. Emlékszem, hogy ebbe a bádogosműhelybe járt el időnként. A nagyapám jófejű, olvasott ember volt, és nagyon szerették a házban is. De a családban a nagyanyámnak volt vezérhangja. Németül tudtak mindketten, de csak ritkán beszéltek egymás között. Ha valami olyasmit akartak mondani, amit a gyerekek nem kell hogy tudjanak, akkor jött a német: 'Nicht vor dem Kind' [Ne a gyerek előtt] bevezetéssel kezdtek németül beszélni. Szegény nagyfaterom otthon halt meg, nem sokkal az után, hogy hazahoztam őket a gettóból. Még a Visegrádi utcában. Pár nappal utána jött haza a nagybátyám. Még javában tartott Pest ostroma, amikor ő már Hajdúszoboszlón élt pár hónapja. 1945 tavaszától mindig oda jártunk kajáért. A nagybátyám szomorúan mondta: 'Ha én itthon lettem volna, akkor az apám nem hal meg.' Bár én is szereztem gyógyszert, de nem tudta megmenteni a nagyapámat. Ott aludtam én is abban a kis szobában, ahol ő volt, hogyha valami kell neki, vagy nyöszörög, akkor tudjak éjszaka is fölkelni hozzá. Aztán, szegénykém, egyszer, amikor éppen elmentem kajáért, mire visszamentem, már mondták: 'Endi, meghalt nagyapa.' Kész. Kihúztuk a Kerepesi temető zsidó részébe. (Én addig nem tudtam, hogy ott van zsidó temető.) A ruszok nemhogy megállítottak volna menet közben, hanem mindegyik ránk szólt, mert sapkában voltunk, és mutogatták, hogy a sapkát vegyük le, mert a halott miatt nem lehet sapkában lenni. Semmi nem volt kinn a temetőben. Rabbi se persze! A nagyapám korábban mindig mondta, hogyha ő meghal, a fia képét tegyem a kezébe, így a mellére, és azzal temessék el. Így is tettem.

Amikor hazajött a nagybátyám, ezt is elmeséltük neki. Akkor azonnal kimentünk a temetőbe, mert még látni akarta az apját. Mondtam neki, hogy már valószínűleg eltemették, mert ott már rengeteg koporsó volt. A nagyapámé nyitott koporsó volt, csak egy lepedővel volt letakarva, mert nem volt arra pénzem, hogy bármit is rátegyek. Ládát is valamelyik pincéből tudtam szerezni, egy koporsószerű láda volt. Így is találtunk rá, még nem temették el. Én is megdöbbenem, mivel ott volt kint a levegőn -- szabályos, rendes színe volt. Még a szakálla is nőtt. De természetesen halott volt. Egy sírba akkor kilenc halottat temettek. Nagyapám középre került.